

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 23:

Forslag til folketingsbeslutning om vandbesparelser.

Af Gade (SF) m.fl.
(Fremsat 12/11 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Miljøministeriet udsendte i december den årlige rapport fra Danmarks Geologiske Undersøgelser om grundvandsdelen af vandmiljøplanens overvågningsprogram. Rapporten er baseret på indberetninger fra 67 overvågningsområder, og den giver et godt billede af grundvandsituationen over hele landet. Rapporten viser, at der er behov for en intensiveret indsats til beskyttelse af grundvandet, men samtidig gør den klart, at der stadig er godt og rigeligt grundvand til rådighed i Danmark, og det skal vi naturligvis passe på også for fremtiden.

Regeringen har taget en række initiativer med hensyn til grundvandsbeskyttelse. Regeringens handlingsplan for et bæredygtigt landbrug indeholder dels en selvstændig del om beskyttelse af grundvandet gennem udpegning af et 50.000 ha stort sårbart område og dels en række bredere initiativer, herunder etablering af bynære skovarealer. Vi har ligeledes fået gennemført naturbeskyttelsesloven, som også sikrer godt grundvand. Disse initiativer vil samlet reducere kvælstofudvaskningen med mellem 60.000 og 90.000 t mellem 1991 og år 2000.

Hvad angår det problem, som SF rejser vedrørende reduktion af vandstanden på grund af overudnyttelse, er det vigtigt at være opmærksom på, at der er store regionale forskelle. I visse områder af landet er grundvandsstanden på grund af intensiv udnyttelse dog sænket så meget, at de krav, vi stiller til recipientkvaliteten, kun lige akkurat eller faktisk ikke kan opfyldes. Dette er først og fremmest tilfældet i hovedstadsområdet, hvor vi dog kan konstatere, at vandstanden har ligget nogenlunde konstant siden 1970'erne.

Alt i alt er jeg enig i, at regeringens indsats for grundvandsbeskyttelse suppleres med en bred indsats for at spare på vandet, men det sker heldigvis allerede. For man skal nemlig være opmærksom på, at der allerede er taget en lang række initiativer af amter, kommuner og vandværker med henblik på at gennemføre vandbesparende foranstaltninger. Jeg har kendskab til flere vellykkede kampagner, som har stor tilslutning i befolkningen, og som har sat vandforbruget betragteligt ned på ganske få år. Det er en kendsgerning, at vandforbruget i de private husholdninger igennem de sidste år er faldet. Det er et forbrug, der ellers har ligget konstant i 10 år.

Jeg synes, at de lokale initiativer og de nævnte tendenser med hensyn til vandforbruget er udtryk for, at der i befolkningen er udbredt bevidsthed om, at det på kortere eller længere sigt vil være nødvendigt at spare på vandet. Tænk blot på de unges kampagne: Spar vand – red en and! Jeg tillægger alle disse lokale initiativer meget stor værdi, bl.a. fordi amter og kommuner i kraft af den integrerede vandplanlægning har stort kendskab til de lokale forhold og problemer.

SF foreslår konkret, at der gennem et såkaldt vandspareråd udbetales tilskud til større vandbesparende foranstaltninger, og nævner i forslaget forskellige måder at gennemføre vandbesparelser på. De områder, SF peger på, er vigtige i forbindelse med vandbesparelser, og de er da også allerede inddraget i en lang række foranstaltninger, som er på vej, eller som er gennemført. Derfor kan regeringen ikke tilslutte sig etableringen af et stort og bureaukratisk system, hvor der udbetales op til 1 mia. kr. i offentlige tilskud.

Formålet med SF's forslag om en vandsparekskilling synes hovedsagelig at være finansiering af disse støtteforanstaltninger, som regeringen på grund af de lokale initiativer finder overflødige. Vi er forbi det stadium. Jeg er overbevist om, at et videre arbejde med grundvandsbeskyttelsen og en intensivering af kampagneindsatsen vil resultere i de yderligere vandbesparelser, som både SF og regeringen ønsker skal finde sted.

Martin Glerup (S):

Det er nødvendigt hurtigst muligt at fastlægge en overordnet strategi til sikring af drikke-

[Martin Glerup]

vandet. Forslaget om vandbesparende foranstaltninger indeholder elementer, som skal med i denne samlede strategi.

Men set på landsplan er hovedproblemet ikke overudnyttelse af grundvandsressourcen. Jeg ved godt, at der i hovedstadsområdet samt Frederiksborg og Roskilde Amter bruges mere grundvand, end der gendannes i en situation med normalnedbør, men generelt set har vi rigelige grundvandsmængder.

Problemet er, at grundvandet drypvis forurenes. Derfor er der efter Socialdemokratiets opfattelse behov for at bekæmpe den drypvise forurening, som truer grundvandet og dermed den fremtidige drikkevandsforsyning. Flere trusler er rettet mod grundvandet. For det første siver næringsalte og pesticidrester fra landbrugsdrift på jorden over værdifulde grundvandsressourcer ned og forurener grundvandet. Grundvandets nitratproblem er fremherskende i et område, som dækker størstedelen af det nordlige Jylland samt dele af Midt-, Syd- og Vestjylland. Af de 100 mest nitratbelastede vandværker ligger de 83 i Århus, Viborg og Nordjyllands Amter. At problemet er stigende, viser den kendsgerning, at nitratindholdet på de hårdest belastede vandværker forøges år for år. Hertil kommer, at der nu er konstateret pesticidrester i grundvandet, hvilket er alarmerende.

Det andet problem er de klorerede opløsningsmidler og andre miljøfremmede stoffer fra gamle industrigrunde og lossepladser, de såkaldte kemikalieaffaldsdepoter. Det er en kendsgerning, at grundvandet under København og øvrige gamle industribyer er ramt af punktforurening fra industrigrunde og kemikalieaffaldsdepoter. Eksempelvis kan man nævne, at der i Københavns Amt de sidste 5 år er taget over 60 vandværksboringer ud af drift på grund af forurening. I Ålborg har kortlægning og undersøgelse af gamle industrigrunde afsløret forureningsproblemer i et sådant omfang, at kommunen ikke har mulighed for at basere den fremtidige drikkevandsforsyning på de centrale områder, men må hente vand fra kildepladser uden for byen, og det er også tilfældet i en lang række andre byer.

På baggrund af de massive problemer er det nødvendigt at forebygge, så de værdifulde grundvandsområder ikke bliver ødelagt af nedsivning fra landbruget. Endvidere er en ef-

fektiv rensning af de omkring 5.000 kemikalieaffaldsdepoter, som truer grundvandet, nødvendig her og nu. Vandbesparelser bør indgå i en samlet strategi til sikring af vores drikkevand, fordi der sker en overudnyttelse af grundvandet i hovedstadsområdet.

Socialdemokratiet vil om kort tid fremsætte forslag til en samlet strategi til sikring af Danmarks drikkevand. I forbindelse hermed vil vi foreslå, at de forurenede grunde, som truer grundvandet, renses, og at der sker miljøvenlig drift på jorden over værdifulde grundvandsressourcer. For at sikre, at denne ansvarlige miljøpolitik føres ud i realiteternes verden, vil vi stille forslag om finansiering via en vandfond, og på baggrund heraf vil vi gerne se, hvor der er overensstemmelse mellem Socialdemokratiets og SF's forslag, og det er der utvivlsomt på adskillige felter, da intentionerne bag forslagene er de samme.

Eva Møller (KF):

Vi i Det Konservative Folkeparti er naturligvis enige med SF i, at det er nødvendigt med vandbesparelser, men når det er sagt, så er alt, hvad vi kan være enige med SF om i denne sag, vist også sagt.

Vi har, som rapporten fra Miljøministeriet viser, godt og rigeligt grundvand i dag, men vi ved, at der er brug for beskyttelse af grundvandet. Disse initiativer har regeringen også taget, og regeringen vil fortsat tage de initiativer, som er nødvendige. Vi oplever, at befolkningen er opmærksom på at spare på vandet, og det viser sig faktisk også i et mindre vandforbrug.

Derfor mener vi, at SF's forslag er overflødig, og skulle et forslag om vandbesparelser blive nødvendigt, vil jeg gerne med det samme sige, at så vil Det Konservative Folkeparti aldrig nogen sinde gå ind for et forslag, der indebærer øgede offentlige udgifter og et øget bureaukrati. Nu har vi igennem regeringens 9-årige periode arbejdet på netop at mindske bureaukratiet og de offentlige udgifter, og derfor ser vi ikke nogen grund til at slå ind på den vej igen. Så vi kan altså ikke medvirke til dette forslag.

Filt Jensen (V):

Da Venstres ordfører ikke kan være til stede i dag, skal jeg kort fremlægge Venstres synspunkter om forslaget til folketingsbeslutning om vandbesparelser.

[Filt Jensen]

Godt drikkevand er et gode, og på det område er vi særdeles privilegerede i Danmark. Derfor er det også fornuftigt med kampanjer for besparelser på drikkevandet, men ikke at gå så vidt som i dette beslutningsforslag. Der fråsdes i nogle tilfælde med vand i Danmark, men de kampanjer, der er gennemført, har bragt fornuft ind i det i vid udstrækning. F.eks. er forbruget i forbindelse med havevanding enormt, og det er der agiteret imod. Havevanding er i og for sig også overflødig. Det er pænt med en grøn plæne, men det er jo også sådan, at selv om man undlader at vande, bliver græsset grønt igen, når regnen kommer. Det er et af de områder, hvor man afgjort kan spare, og det er jo i den østlige del af Danmark, hvor befolkningskoncentrationen er stor, og hvor drikkevandsproblemet eksisterer, at man har brugt mest på det område.

Af mindre betydning er markvanding, som der har været talt om, fordi forbruget hertil ligger i områder, hvor grundvandsressourcerne er store, bl.a. fordi forbruget i øvrigt er lavt på grund af ringe befolkningstæthed, men også fordi ressourcerne suppleres godt op. For der er tale om jorder, som har en ringe tilbageholdelsesevne, så vandet går lige igennem og lægges i depot nedenunder for så at kunne bruges på tider, hvor der er behov for det.

Kampanjer for fornuftig brug af grundvand er helt i orden, og det er muligt, at der er tilfælde, hvor man kunne bruge vand af dårligere kvalitet; jeg tænker f.eks. på muligheden for dobbelt rørinstallation i byområder, så man brugte havvand til klosetter osv. Men det ville blive enormt dyrt, og der vil muligvis også opstå rensningsanlægsproblemer i den forbindelse.

Men der er også grund til midt i al den snak om vand at gøre opmærksom på, at selv i hovedstadsområdet, som er det truede område, har vandstanden dog været konstant siden 1970'erne.

Jeg vil også gerne gøre opmærksom på, at man faktisk allerede i dag har mange foranstaltninger til at sikre grundvandet, bl.a. skovplantning og beskyttelse af miljøfølsomme områder. Så i det hele taget ser jeg ikke, at der i øjeblikket er brug for at sætte det dyre en milliard kroners bureaukratiske system i sving, som SF med beslutningsforslag nr. B 23 lægger op til, og derfor afviser Venstre dette beslutningsforslag.

Aage Brusgaard (FP):

Fremskridtspartiet er selvfølgelig enig, i, at vi skal spare på de ressourcer, vi nu engang har, altså også vandet. Så vidt jeg erindrer, har regeringen lige nedsat et nyt udvalg, der skulle se på en skattereform. Her er da et nyt objekt, de kan tage med ind, og endda med et helt nyt navn, som jeg i hvert fald aldrig har hørt før, nemlig vandspareskilling. Så jeg tror da, det vil komme med ind i reformovervejelserne.

SF foreslår en afgift på 1 kr. pr. m³ drikkevand. Mit første spørgsmål er, om SF mener, at det kun skal gælde drikkevand, altså det vand, man drikker af hanen, eller om det også skal gælde det, man bruger til vask og opvask, og det, man bruger i landbrug og industri. Hvis SF mener, at disse sidste områder ikke skal pålægges en vandafgift, hvordan vil man så skille det ad? Det vil afstedkomme komplicerede rørsystemer på en landbrugsejendom, hvis landmanden ikke må vaske hænderne ude i stalden f.eks., uden at der skal betales afgift, at det ikke må være det samme vand, som køerne drikker, osv.

Jeg vil også gerne spørge SF, hvor meget dette samlet vil komme til at koste med alle de tilskudsforslag, der er stillet op. Der står heller ikke noget om, hvor man vil tage midlerne fra. Det mener jeg vi har en forpligtelse til at gøre rede for, hver gang vi foreslår nye udgifter. Jeg vil godt gå med til, at man prøver at kræve den dér krone ind, men det kan nemt blive sådan, at tidshorisonterne ikke kommer til at passe sammen. Mit spørgsmål er: Hvor meget mener man der vil komme ind, og hvor store udgifter vil der komme?

Angående de seks pinde: Pind 1, standardløsninger til vandbesparelser, toiletter med lavt vandforbrug, armaturer med reduceret vandføring og diverse VVS-udstyr; det er det, der skal gives tilskud til, altså det eksisterende skal skiftes ud. I den forbindelse vil jeg gerne henlede opmærksomheden på det næste punkt på dagsordenen, nemlig forslaget om øget genanvendelse. Hvis vi begynder at give en masse tilskud til nye installationer, ved vi godt, at mange vil skifte håndvaske og toiletter m.v. ud, om ikke andet så for at få det i en ny farve. Men der vil blive bortkastet en masse, som måske kunne have holdt i 20, 30 eller 50 år endnu. Det vil altså sige, at hver gang vi giver tilskud på ét område, skaber vi et nyt problem, i og

[Aage Brusgaard]

med at vi bruger af de ressourcer, som verden nu engang har, uden at de kan genbruges.

Vedrørende pind 2, anvendelse af sekundært vand til formål, hvor det ikke er nødvendigt at anvende vand af drikkevandskvalitet, f.eks. til kølevand i industrien og til markvanding, vil jeg gerne sige, at hvis man bare lader – jeg havde nær sagt bønderne, men befolkningen selv om det, så gør de faktisk det. SF har været en af fortalere for at forbyde private brønde, og at det skulle være forbudt at bruge brønde, der har et nitratindhold på over 50 mg pr. m³, selv om det ikke er videnskabeligt belyst, at det er farligt. Netop de brønde, der måske er for forurenede, kunne jo bruges til markvanding. Men SF har stemt imod, i hvert fald i det amtsråd, jeg har siddet i, hver eneste gang en landmand eller en gartner har søgt om tilladelse til markvanding, fordi det ville gå ud over grundvandet. Så også dette er det modsatte af, hvad SF plejer at sige.

Så er der pind 3, installation af vandmålere, hvor der i dag ingen eller fælles målere er, og der står i bemærkningerne, at det også skal gælde private borer. Det er et helt klart og tydeligt eksempel på, at man vil gå ind og kontrollere hver enkelt husstand for at beskatte alt, hvad der rent faktisk kan beskattes.

Pind 4 drejer sig om gennemførelse af en ordning med vandkonsulenter, der foretager vandsyn af boliger, virksomheder, gartnerier, landbrug m.v. SF burde vide, at hver enkelt kommune, hvert enkelt amt i forvejen har sit vandkontor. Og Miljøstyrelsen har et vandkontor, hvor kommunerne og amterne kan spørge og få råd og vejledning.

Jeg mener altså, at dette er et fuldstændig overflødigt og bureaukratisk beslutningsforlag.

Hvis tiden tillader – det gør den vist ikke – men jeg vil lige prøve at stille ét spørgsmål i hvert fald. Det drejer sig om bemærkningerne, hvor der står, at i praksis ville installationer af målere samt enkelte ændringer i installationen kunne betyde en nedsættelse af vandforbruget på 30-35 pct. uden nedgang i komforten. Jeg vil bede SF gøre rede for, hvordan man vil bevise, at man bare ved at stille en vandmåler op kan sænke vandforbruget 30-35 pct., uden at det går ud over komforten.

Svend Aage Jensen (CD):

Centrum-Demokraterne har fuld forståelse for de intentioner, der ligger bag SF's forslag til folketingsbeslutning om vandbesparelser.

Det er således, at situationen i hovedstadsområdet i mange år har været karakteriseret af, at vandforsyningen har skullet sikres fra ressourcer, der ligger stadig længere væk fra hovedstaden. Det er der vel i sig selv ikke noget mærkeligt i, når det tages i betragtning, at der er tale om en millionby med tilhørende industri beliggende på et geografisk relativt begrænset område.

I det øvrige Danmark er billedet som helhed et ganske andet. Med undtagelse af Himmerland og Djursland, hvor der forekommer for meget nitrat i grundvandet, er der ikke mangel på rent drikkevand, selv om grundvandsspejlet kan variere fra det ene år til det andet i takt med nedbørsmængden.

Det er sikkert rigtigt, som det står i bemærkningerne til forslaget, at vandindvindingen er fordoblet siden 1970. Men det er også rigtigt, at forbruget er faldet i de kommuner, hvor man har forhøjet kubikmeterprisen betragteligt som følge af etablering af rensningsanlæg. Vi er altså på vej i den rigtige retning.

CD er helt enig med forslagstillerne i, at der skal motiveres til løsninger for såvel virksomheder som for private boliger for yderligere at reducere forbruget af egentligt drikkevand, men også til løsninger, der bevirker, at de offentlige rensesanlæg belastes mindre. I viften af mulige tekniske løsninger er nævnt begrebet sekundært vand. Vi kunne godt forestille os, at eksempelvis det regnvand, som fra et parcelhus udledes til det kommunale rensningsanlæg via kloaksystemet, i stedet udnyttes i det pågældende parcelhus til toiletter, vaskemaskiner, havevanding osv. Det ville reducere drikkevandsforbruget til ca. det halve af det nuværende. Den eventuelt overskydende mængde af regnvand kunne så via maskiner ledes tilbage i jorden i stedet for at forsvinde ud i vandløbene via rensningsanlæggene. En løsning af den art er på vej. Og vi finder, at det vil være en god idé fra samfundets side at give tilskud til etablering under forudsætning af, at løsningerne bliver prismæssigt fornuftige.

Punkt 2 i forslaget er CD derimod ikke begejstret for. I forårets redegørelsesdebat vedrørende et bæredygtigt landbrug sagde jeg i min ordførertale, at efter CD's opfattelse var målet

[Svend Aage Jensen]

med at få så mange private boringer som muligt nedlagt og forsyningen lagt ind under det offentlige forsyningssystem at skabe mulighed for indførelse af en generel vandafgift. Det tror vi stadig er målet. Og forslaget her er, såfremt det bliver gennemført, et skridt i den retning.

CD går ikke ind for tanken om en generel vandafgift kaldet en vandspareskilling og kan ligeledes heller ikke støtte tanken om oprettelse af et vandspareråd.

Marianne Jelved (RV):

SF's forslag, beslutningsforslag nr. B 23, bygger på det, jeg vil kalde CO₂-modellen for den slags afgifter. Formålet er en reduktion af vandforbruget, og modellen er, at man opkræver en afgift, og at man bruger dele af provenuet til at omstille. Så modellen er i og for sig kendt og skulle være lige til at bruge.

Vi er nu ikke umiddelbart tilhængere af SF's forslag. Det skal jeg selvfølgelig begrunde. Vandbesparelser er et udmærket, seriøst og ordentligt mål i sig selv. Det kan vi fuldt ud støtte. Og vi kan da også konstatere, at man er optaget af det rundt omkring i dette land; der tages mange initiativer for tiden. Og der foreligger allerede konkrete resultater for en del amters vedkommende. Det er min opfattelse, at man mange steder er i gang med at drage nytte af de erfaringer, der er indhøstet i f.eks. Koldingområdet, på Bornholm og i København. Så vi er ikke i en situation, hvor det ser ud, som om vi har et stigende vandforbrug. Der er allerede incitamenter i befolkningen, hos de politikere og andre, som har med det at gøre rundt omkring, til at få nedbragt vandforbruget.

Efter vores opfattelse er vandmålere installeret i hver eneste bolig den bedste løsningsmulighed. Det er temmelig dyrt; SF oplyser i sit beslutningsforslag, at det vil koste 1,2 mia. kr., hvis man skal have alle steder med. Der er nogle tekniske problemer, som jeg synes man burde dyrke, og jeg vil gerne være med til at opfordre regeringen, som sidder på kompetencen, om jeg så må sige, til at sætte noget forskning i gang, så man på sigt kunne få udviklet løsninger til, at man i ejendomme kan få installeret vandmålere, så hver eneste forbruger i ejendommen kan få sin egen måler. Det må være perspektivet i det. Vi vil gerne medvirke til at få udviklet og sat noget arbejde i gang, således at man kan løse det problem.

Det, der er den egentlige trussel i øjeblikket for vandmiljøet, når vi taler om drikkevand, er forureningstruslen. Den har vi haft oppe og behandlet i udvalget vedrørende en bæredygtig landbrugsudvikling. Der er taget fat den vej rundt, og det er noget, der selvfølgelig skal arbejdes videre med.

Et problem i SF's forslag synes jeg er, at der er dispensationsmuligheder i visse situationer. Hvis man skal lave et afgiftssystem på en ressource som vand, bør alle være med.

Så vil jeg gerne sige noget principielt om afgifter, og i denne situation, hvor det drejer sig om vand, vil jeg kalde det en ressourceafgift. Det har Det Radikale Venstres meget store interesse at udvikle ideer til generelle ressourceafgifter. Baggrunden for det er, at vi er nødt til at foretage en omlægning af hele vores måde at se på priser og omkostninger på, således at de samfundsmæssige miljøomkostninger både ved produktion – eller i hvert fald enten ved produktion eller forbrug eller måske begge steder – indarbejdes i markedsprisen. Jeg er sikker på, hvis jeg skal komme med et eksempel fra et andet område, at transportsektoren ville se noget anderledes ud, hvis vi havde indarbejdet de samfundsmæssige miljøomkostninger i prisen for de forskellige transportmuligheder. Vi arbejder i vores udmærkede parti med at komme videre ad denne vej.

En anden principiel ting er, at vi gerne vil se disse ting i sammenhæng med skattesystemet, altså beskatningen af befolkningen og erhvervslivet, og at vi også er interesseret i, at det indgår i skatteomlægningsdiskussionen. Den er jo i gang, og jeg har noteret mig, at statsministeren på det pressemøde, der blev holdt, da regeringen nedsatte udvalget til at arbejde med skattemodeller, udtalte, at miljøafgifter er en mulighed også i denne sammenhæng. Det glæder selvfølgelig Det Radikale Venstre.

Med disse ord vil jeg sige, at vi har problemer med at tage den model, SF har lagt frem her, men at vi er interesseret i at være med til at arbejde på det her på en lidt anden måde, sådan som jeg har gjort rede for.

Glønborg (KRF):

Jeg vil ikke afvise, at det af og til kan være fornuftigt at fremsætte et beslutningsforslag på et enkelt område, som er en del af et større kompleks. Men betingelsen for, at det er for-

[Glønborg]

nuftigt, er altså, at beslutningsforslaget er, om jeg så må sige, lige i øjet.

Ved en gennemgang af SF's forslag må jeg sige, at jeg er ikke imponeret. Hvad vil dette egentlig medføre? Ja, der er foreslået, at man skal give økonomiske tilskud til en række fornuftige formål, f.eks. installation af vandmålere, hvor der i dag er ingen eller fælles målere. Jeg vil sige, at selvfølgelig skal der da sættes individuelle vandmålere op alle de steder, hvor de ikke er. Jeg vil sige, at man er ikke rigtig klog, hvis man ikke har sådan nogle. Og der er da heldigvis også masser af steder i landet – vandværker, vandforsyninger, privatpersoner osv. – hvor man har taget nogle initiativer, og hvor man som en selvfølgeligighed har fået sat vandmålere op. Selvfølgelig skal man have dem, men hvorfor i al vide verden skal det ske ved økonomiske tilskud, som så skal hentes hjem fra en generel vandindvindingsafgift? Det vil altså sige, at alle de fornuftige vandværker og vandforsyninger, der helt fra begyndelsen har været etableret med vandmålere, eller hvor man som en fornuftig disposition undervejs har stillet krav herom og simpelt hen har sagt, at sådan nogle skal vi have, og har betalt dem, nu skal være med til at betale til alle de drysmikler, der ikke har fået sådan nogle sat op endnu. Jeg spørger: Hvor er retfærdigheden, hvor er logikken i den måde at nå et godt formål? Det ville være meget enklere at sige: Lad os forlange vandmålere, og lad selvfølgelig dem betale dem, som skal bruge dem. Så enkelt er det. Og sådan kunne vi egentlig gå de andre punkter igennem. Dette her er meget typisk for princippet i det hele.

Så skal der et beslutningsforslag til som en delløsning på dette problemkompleks, skal det altså være strikket anderledes sammen, for at Kristeligt Folkeparti synes, det er interessant, selv om vi helt klart er 100 pct. enige med SF i, at der skal opnås besparelser på forbruget af drikkevand. Men jeg har mest lyst til lige at vente og se, hvad miljøministeren spiller ud med her i foråret.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil gerne lige spørge hr. Glønborg, om han har installeret særskilt vandmåler i sine boliger i henholdsvis Nordjylland og København.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Selv om det er et helt personligt spørgsmål, vil jeg da gerne besvare det som, skal vi sige et eksempel på, hvordan fornuftige folk indretter sig. Jeg har aldrig holdt til i en selvstændig bolig, som ikke havde sin selvstændige vandmåler. Jeg har i 3 år af min tilværelse under min uddannelse boet til leje i et værelse, som var en del af en selvstændig bolig, og jeg har ikke oplevet, at man havde vandmåler til det enkelte værelse.

Når jeg kom til at sige individuelle vandmålere før, tænkte jeg ikke på, at man skulle have installeret hver sin på toiletet, så man betalte pr. benyttelse, hver gang man gik derind, men den selvstændige bolig skal have sin egen vandmåler.

Gade (SF):

Jeg skal takke for bemærkningerne i det mindste. Jeg ved ikke, om jeg ellers har så meget at takke for. Dernæst vil jeg vende mig til nogle af indlæggene.

Jeg hæftede mig ved, at ministeren mente, at de områder, SF har fremlagt her, var vigtige. Jeg har taget det som et tegn på, at ministeren i hvert fald kvitterer for det saglige i forslaget. Jeg kunne i den forbindelse have lyst til at sige, at der jo tit er kvalitetsforskel på forslag her i Folketinget, og det gælder også de forslag, SF fremsætter. Jeg må dog gøre opmærksom på, at dette forslag hører til de mere gennemarbejdede, hvad jeg altså egentlig også, når det kommer til stykket, tager ministerens udsagn som en bekræftelse af. Jeg vil da også gerne tilbyde, at beregninger og lignende bliver gået efter under udvalgsarbejdet, sådan at vi kan få konstateret, om det faktisk ikke er sådan, at dette forslag er ganske grundigt gennemarbejdet i alle enkeltheder.

Jeg har forstået, at regeringen fortsætter den linje, at vi ikke har så forfærdelig mange problemer på grundvandsområdet. Det har vi diskuteret før, og jeg synes, det er lidt beklageligt, at ministeren fremfører det her. Den konservative ordfører, fru Eva Møller, gik endda så meget videre, at vi nærmest fik indtrykket af, at vi slet ikke havde nogen problemer. Jamen de rapporter, der er offentliggjort, og som ministeren henviser til, siger jo, at der er alvorlige problemer.

[Gade]

Dernæst sagde ministeren noget, som er helt rigtigt, nemlig at der er store regionale forskelle. Jeg skal også sige, at vi under forarbejdet til dette forslag naturligvis overvejede, om man skulle gøre hele denne konstruktion forskellig for forskellige områder. Vi nåede frem til, at det ikke ville være hensigtsmæssigt, og har altså derfor valgt en generel model.

Imidlertid forstod jeg på ministeren, at selve konstruktionen efter ministerens opfattelse er overflødig, fordi der er noget i gang. Så vil jeg gerne stille ministeren et spørgsmål. Når ministeren mener, at hele konstruktionen er overflødig og dermed altså også tilskudsdel og den opmuntringsdel, der ligger i for alvor at få sat gang i vandbesparelserne og tage det store spring fremad, som der ligger heri i form af en meget voldsom og stærk reduktion i vandforbruget, skyldes det så, at de overvejelser, ministeriet i dag arbejder med, bare handler om en vandafgift, som er rent fiskal? Vi ved jo godt, at ministeriet arbejder med planer om en vandafgift – det vil vi vide om nogle måneder i hvert fald. Jeg ved ikke, om det kommer til at stå i det endelige papir, når ministeren fremlægger sine tanker om afgifter, men vi har jo i lang tid drøftet i fuld åbenhed i aviser osv., om der skulle laves en vandafgift, og derfor synes jeg, at de, der her stiller sig op og siger, at det måske er galt at diskutere vandafgift, i hvert fald kommer til lige at vende den skrå et par gange, for det kommer vi da vistnok til fortsat at drøfte.

Det, dette forslag handler om, er i virkeligheden ikke vandafgift, men hvordan man kan finansiere opbygningen af et system, som med sikkerhed fører til ganske drastiske vandbesparelser, og det kan jeg simpelt hen ikke forstå at miljøministeren ikke kan se fornuften i. Bureaukratiet i dette forslag, som ministeren og andre er inde på, er da bestemt til at overse.

Det er sådan set ikke en CO₂-model, som fru Marianne Jøved er inde på. Det er energisystemet, vi har kopieret, kan man sige. Det er tilskud til forskellige typer alternativ energi, energisyn osv. Det er hele den konstruktion, som et stort flertal i Folketinget jo bakker op om og har syntes var fornuftig. Ikke fordi folk ikke selv var i gang, vil jeg gerne sige til alle her i salen, der har sagt det. Nej, folk var da i gang, folk var da villige, men man fandt ud af, at en konstruktion ligesom denne her på ener-

giområdet betød, at man fik forstærket den tendens, der var i befolkningen til at gøre noget ved det, og man fik lavet et økonomisk incitament til, at den proces blev forstærket. Det er den model, vi har bygget op her, og jeg har altså svært ved at forstå, at ikke flere af partierne har bakket op om den.

Dernæst vil jeg vende mig til Socialdemokratiets ordfører, som jo i hvert fald endte med at sige, at der vil være overensstemmelse mellem dette forslag og Socialdemokratiets forslag, der kommer om få dage – jeg har forstået, at det var om få dage, og derfor kan man godt undre sig over, at man ikke fik lidt mere at vide om det – og det siger jeg tak for, idet jeg forstår, at det er, fordi Socialdemokratiet er enig.

Derimod forstod jeg ikke, at det skulle ses specielt i en samlet strategi. Det skal det måske nok, men et element, der hedder vandbesparelse, må jo nødvendigvis, når vi taler om grundvand, være en selvstændig opgave. Selvfølgelig skal vi da også gøre noget mod forurening osv. Vi skal beskytte grundvandsressourcerne, men det er da en selvstændig opgave, som skal have selvstændige redskaber, og derfor synes vi, det er helt fornuftigt, at vi har fremsat et selvstændigt forslag om det.

Når man gør forureningen til et problem, som er så stort, at vi ikke skal diskutere vandbesparelser, synes jeg, at man snyder i debatten.

Vi skal nemlig spare på vandet under alle omstændigheder. Forureningen af grundvandet fører jo også til en indskrænkning af de tilgængelige ressourcer af vand til drikkevand. Det sker jo helt automatisk. Derfor er sammenhængen anderledes, end hr. Martin Glestrup sagde. Sammenhængen er faktisk sådan, at forureningsproblemet, som vi skal løse – ikke i dette forslag, for det er ikke det, det handler om – faktisk fører til, at man skal bruge endnu flere kræfter på vandbesparelse.

Fru Eva Møllers indlæg har jeg været inde på.

Venstre, forstod jeg, satsede stort set på, at vi kunne klare det ved kampagner. Det tror vi ikke vi kan, og det er, fordi vi faktisk har fordoblet vores vandindvinding fra 1970 til i dag. Vi skal i dele af landet have en meget drastisk nedgang, og det skal vi også af hensyn til noget, som ingen har været inde på, nemlig vandføringen i åer og vandløb, og af hensyn til grundvandsressourcerne.

[Gade]

En halvering af vandforbruget i hovedstadsområdet vil være nødvendig for at vedligeholde grundvandsstanden. Jeg ved ikke, om ministeren kan svare på det i dag, men det er noget af det, vi bl. a. kan se på i udvalget, om den påstand, som vi har fundet frem til, holder vand. Det mener vi at den gør, og hvis det er tilfældet, forstår jeg altså stadig ikke, at ikke flere siger, at der her er noget, der faktisk skulde prioriteres helt anderledes.

Hr. Aage Brusgaard har ikke forstået så meget af det, og derfor kan det være svært at svare på nogle af de spørgsmål, der bliver stillet her.

Vi tager jo ikke midlerne fra noget – det var det ene af spørgsmålene – vi skaffer i stedet midlerne til at finansiere forslaget, og det er sådan set hele konstruktionen. Derfor er det ikke en skat, som nogle har været inde på, men det er en vandspareskilling, som finansierer initiativet.

Jeg er glad for hr. Svend Aage Jensens tilsagn og forståelse for, at vi faktisk skal til at bygge vores huse og installationer om. Det ligger der mange arbejdspladser i, vil jeg også gerne sige. Det ligger der megen kreativitet hos boligelskaber og i enkeltparcelhuse hos den enkelte i.

Jeg kan forstå, at det eneste, der egentlig skiller her, er, hvor vi skal finde pengene til det. Vi har bygget forslaget op omkring en vandspareskilling, fordi vi tror, den er med til at få folk til at spare og få dem til at tænke sig grundigt om.

Jeg forstod på fru Marianne Jelved, at hun var tilhænger af vandmålere i alle huse. Der er to måder at få det her på, for folk har jo ikke vandmålere. Det er ikke det eneste vigtige her, men det er da en del af det. Vi synes ikke, at pengene først og fremmest skal gå til det. Vi har skrevet, at højst 25 pct. af midlerne skal gå til det. Der er to måder: Den ene er at tvinge folk, den anden er at lave denne model. Derfor vil jeg spørge fru Marianne Jelved, som mener, vi skal have en målsætning, hvilke af de to midler vi skal bruge.

Jeg vil kvittere positivt til Kristeligt Folkeparti, hvis tale jo ikke specielt var positiv, for, at Kristeligt Folkeparti også mener, der skal være vandmålere. Men hvordan skal vi så gøre det? For så kan vi bruge forslaget til at få det afklaret.

Den sidste diskussion er sammenkoblingen med skat. Jamen SF's forslag er altså ikke en del af en skattereform. SF's forslag er et forslag, der fører til besparelser på vand, som fører til, at vi ikke får en fortsat sænkning af grundvandet i truede områder, som fører til, at vi giver et incitament til den enkelte borger, til den enkelte boligforening, til den enkelte kommunalbestyrelse og for den sags skyld også til dem, der ejer kloakkerne, til at holde kloakkerne i orden, fordi det er en indvindingsafgift, til at spare på vandet. Og selv om det ikke er lige så stærkt at tale om som forurening, mener vi, det er et lige så vigtigt område at drøfte, når vi drøfter grundvand i de kommende år, som hvordan vi begrænser forureningen.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Når vi mener, at man bør sætte ressourceproblematikken ind i sammenhæng med de andre ting, skyldes det jo ikke mindst, at udnyttelsen af grundvandsressourcerne er geografisk ulige fordelt, idet man i Københavns, Frederiksborg og Roskilde Amter har en overudnyttelse i forhold til et år med normalnedbør på henholdsvis 53, 20 og 34 mio. m³ årligt. Det er en kendsgerning, som Vandrådet har offentliggjort, så dér er jo ikke noget at komme efter.

Dernæst vil jeg gerne gøre opmærksom på, at Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut netop har haft et projekt i gang, der er beskrevet i rapporten »Vandafgifter som miljømæssigt styringsmiddel«, og jeg vil tillade mig at citere konklusionen på side 9, hvor man siger:

»Det måske alvorligste problem er truslen om forurening af de grundvandsressourcer, som vandforsyningen er baseret på. Der kan være tale om kvælstofforurening fra landbrugsproduktion eller nedsivning af forurenende stoffer fra industrier, kemikaliedepoter eller olietanke og lign. . . .

Dette miljøproblem skyldes ikke vandforbruget eller vandindvindingen, men som nævnt andre dele af samfundet. Problemet kan ikke løses eller begrænses nævneværdigt gennem en reduktion af vandforbruget.«

Derfor er det nødvendigt at se tingene i sammenhæng. Ikke at det er uvæsentligt at tage vandbesparelser ind, for man sparer jo på

[Martin Glerup]

energi og installationer, i det omfang man sparer på vandet, men vi mener, man skal have en samlet grundvandsstrategi, hvoraf dette er et element. Derfor vil vi gerne være positive over for at forhandle videre om det.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

For at være retfærdig over for hr. Glønborg må jeg nok også hellere stille hr. Gade det spørgsmål, om han har vandmåler i sin bolig, siden han mener, det er så påkrævet.

Derudover vil jeg gerne sige, at alle naturligvis er enige i, at vand er en ressource, vi skal spare på og beskytte. For mit vedkommende har vi privat boring og privat vandværk, og en eller to gange om året går der automatisk luft i sådan et system, hvilket betyder, at det skal luftes ud, det vil sige, at hele systemet skal tømmes. Det tager ca. 4 timer, og bare de fire timer man skal være uden vand, er næsten en katastrofe. Så derfor er vi ilde stedt, hvis vi virkelig kommer i den situation, at vi ikke kan bruge vores eget drikkevand.

Men vi skal også passe på ikke at gøre problemet større, end det er. Alle vore skibe sejler rundt med et lille anlæg, der laver saltvand om til ferskvand. Jeg har en bror, der er på Sankt Thomas, hvor han har været i ca. 20 år. Det er en klippeø, hvor de overhovedet ikke har en eneste vandboring, men de har masser af indbyggere og masser af turister. De klarer sig med regnvand fra tagene og omdannelse af saltvand til ferskvand. Det kan altså lade sig gøre uden de store problemer.

I bemærkningerne til forslaget står der bl. a. følgende:

»I industrien viser forsøg på enkelte virksomheder, at der er store muligheder for recirkulation af kølevand samt for besparelser på procesvandet. Det må forventes, at prisme-kanismen vil virke på industriens forbrugsmønstre . . .«.

I den forbindelse vil jeg gerne sige, at hvis vi skulle slå ned på noget af det, kunne vi jo begynde med noget af det, Fremskridtspartiet har sagt flere gange, nemlig vandledningsafgiften. Det er jo sådan, at en lille mekaniskvirksomhed eller tømrervirksomhed skal betale tilslutningsafgift til spildevand i forhold til, hvor mange kvadratmeter hans grund er på. Og køber han nu en grund på 10.000 m² ved siden af

for måske om 10 år at ville udvide, kommer han minsandten af med en større afgift. Det ville være bedre, om betalingsmekanismen rettede sig efter forbruget, altså hvor mange ansatte og hvor mange udledninger man havde. Dér vil der nok være en del besparelser. Lad os lave betalingsvedtægterne om i stedet for vandledningsafgiften.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg er enig med hr. Martin Glerup i, at vi ikke kan løse de meget store forureningsproblemer med hensyn til grundvandet, vi står over for i de kommende år, med dette forslag. SF's forslag handler om at spare på grundvandsressourcerne. Man kan godt bruge megen tid på at fortælle, at vi også skal sørge for, at grundvandet ikke bliver forurennet. Man kan også sige, det skal ses i sammenhæng – jeg havde nær sagt: Selvfølgelig skal det da ses i sammenhæng – men det gør det da også i vores hoveder. Som hr. Martin Glerup jo også ved, mener vi ikke, der sker tilstrækkeligt for at klare nedsvinningsproblemerne. Vi mener ikke, vi har taget tilstrækkelige initiativer i »bæredygtigt landbrug«. Vi måtte jo leve med, at vi ikke kunne få flertal for mere, men det mener vi bestemt fortsat skal drøftes.

Jeg er også helt enig med hr. Martin Glerup i, at det, vi har brug for, er en samlet grundvandsstrategi. Den er bare ikke så svær at lave, man kan sådan set lave hovedpunkterne her på 1 minut. Det, der er nyt i denne diskussion, er SF's forslag. For jeg har stået på denne talerstol siden 1985 og talt om forurening, men desværre har der ikke været flertal i Folketinget i alle de år til at gøre noget ved det for alvor. Jeg kan huske min første tale om det her, da vi lavede NPO-forliget, det var i 1985, hvor Knud Heinesen fra Socialdemokratiet og jeg fra SF var enige om, at nitratbomben og pesticidbomben på vej ned i grundvandet var en af de største trusler. Problemet er, at vi ikke har haft flertal for det, men det synes jeg ikke rigtig kan være et argument for, at vi ikke skal gennemføre det, vi foreslår her, og bruge mange kræfter på det. Men jeg har da heller ikke forstået hr. Martin Glerup sådan. Jeg regner med, at vi bliver enige, når Socialdemokratiets forslag kommer, også om denne del.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensen (CD):

Jeg tror, at hr. Gade og jeg er meget enige langt hen ad vejen, hvad angår hensigtsmæssigheden af, at vi sparer på vores grundvand, og at vi gennemfører nogle foranstaltninger i fremtiden, der bevirker, at disse ressourcer kan anvendes til noget fornuftigt.

Men når vi går imod vandspareskillingen, er det, fordi mange kommuner, bl.a. min hjemkommune, har indført rensningsanlæg, der så har medført, at vores vandafgift er steget fra en fast afgift på omkring 300 kr. om året og til, at vi i dag betaler ca. 3.400 kr. om året, fordi vi betaler efter vores vandmålere. Det er der mange andre kommuner der gør, når man har indført rensningsanlæg. Skal man så lægge en vandspareskilling oveni med 1 kr. pr. m³, som det er foreslået af SF, er det jo blot en ekstra afgift, der bliver lagt oveni. Det er en afgift, der åbenbart indbringer ca. 1 mia. kr. om året. Men jeg tror ikke på, at den vil være adfærdsændrende, når man sammenholder det med den øvrige vandafgift, vi skal betale.

Derimod tror jeg altså på motivationen hos befolkningen med hensyn til, at vi skal spare på vores drikkevand, og det gør vi ved dels at anvende mindre drikkevand, dels at den enkelte gennemfører nogle foranstaltninger, der bevirker, at vi kan anvende sekundavand til andre formål, f.eks. til havevanding, som jeg har anført i min ordførertale.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det er hr. Gades bemærkning om nitratbomben, der er på vej dernedad, der får mig herop. Professor Bonnevie, som i WHO har været med til at fastsætte grænsen på 50 mg nitrat, sagde, at den ikke har adresse til Danmark, men til ulandene, af helt specielle grunde, som der ikke er tid til at gøre rede for her.

Men den grænse på 50 mg/l nitrat i drikkevand virker egentlig absurd, og der er grund til at få undersøgt, hvor rimelig den er. Når man spiser grønsager, som alle holder på er sundt, så spiser man, hvis man får det i et rimeligt omfang, 400, 500, 600 mg nitrat om dagen. Hvis man i drikkevand skulle have den samme mængde, skulle man drikke 12 l drikkevand om dagen med maksimumindhold af nitrat.

Jeg mener, vi overvurderer det problem, og at der derfor er grund til, at man får lavet en undersøgelse af, om det, man taler så meget om, overhovedet er noget problem.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jamen den sidste taler bekræftede jo sådan set, at bomben er på vej ned, fordi diskussionen nu kommer til at handle om, hvorvidt grænseværdien skal sættes op, fordi der faktisk kommer mere nitrat i grundvandet. Jeg synes, det er et helt tåbeligt svar, at grænseværdien nu skal sættes op, men jeg forstod i virkeligheden, at Venstres ordfører bekræfter, at jeg har ret i, at vi har det problem, hvad jo altså også al dokumentation og al forskning viser.

Dernæst vil jeg gerne endnu en gang sige tak til hr. Svend Aage Jensen fra CD, fordi CD altså faktisk har forstået, at der er brug for nogle grundlæggende ændringer i vores installationer, at der brug for at få nogle pilotprojekter, og at der er brug for at engagere den enkelte i at lave disse ting. Den uenighed, vi har om det, drejer sig sådan set om, hvor vi skal finde pengene til at give folk tilskud til at gøre nogle af disse ting. I den forbindelse synes jeg stadig, at det er udmærket at tage de penge på vandområdet; ellers skal vi jo tage dem, når folk ryger cigaretter, eller når folk i øvrigt betaler skat, kassedamens skat skal stige, eller hvad vi nu har at flytte med. Vi skal jo finde pengene et eller andet sted, og vi har syntes, det var hensigtsmæssigt, at vi fandt pengene et sted, der havde relation til området.

Men jeg håber da, at vi i de kommende drøftelser – selv om jeg godt kan lægge sammen her og se, at dette forslag ikke kan få flertal – om vandet kan finde forståelse for, at der faktisk skal laves en tilskudsordning til en række af disse formål. Det kunne jo være, at det var sådan noget, vi skulle prioritere, når der skal gives tilskud til ændringer i boligen, i stedet for bare at give tilskud til tilfældige reparationer.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Jeg er udmærket bekendt med, at vi har jorder i Danmark, der ikke har den denitrifikationsevne, der uskadelliggør nitrat, så det bliver til frit kvælstof og forsvinder, og derfor er der

[Filt Jensen]

områder i Danmark, hvor nitratinholdet i grundvandet er ved at overstige de 50 mg. Men det, jeg gerne ville, var at få undersøgt, om det er et problem, for at forhindre, at vi gør noget til et problem, som ikke sikkert er et problem.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg skal ikke kaste mig ud i en videnskabelig diskussion om nitrat, men sige, at et EF-direktiv har fastsat den vejledende grænseværdi for nitrat i drikkevand til 25 mg/l og den øvre grænseværdi til 50 mg/l, og da det er utænkeligt, at EF vil lempe de grænseværdier, der har eller kan have sundhedsmæssig betydning, og da Danmark i forhold til direktivet kun har mulighed for at skærpe grænseværdierne, er vi forpligtet til at gøre en indsats mod nitratbombaen. Så har jeg vist ikke sagt for meget.

I øvrigt vil jeg gerne understrege, at det også er et problem nu, at man for første gang har konstateret f.eks. nikkel, pesticidrester og den slags i grundvandet i Roskilde og Københavns Amter, især langs Køge Bugt. Der er altså nogle problemer i det, og vi ved, at 7½ pct. af vandforsyningen i Danmark har leveret drikkevand med over 50 mg nitrat/l, og derfor skal der gøres noget ved det.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det kan jo ende med, at de sidste bemærkninger i debatten kommer til at handle om noget andet end vandbesparelser, men det må vi så leve med. Hvornår bliver det et problem? Er det den grænseværdi, man har fastsat, eller hvornår bliver det et problem? Vi er vel enige om, at det er et problem, hvis smågrisene ikke kan klare det, og hvis småbørnene ikke kan tåle det. Eller mener Venstres ordfører, at det ikke er et problem? Men for landmænd i lande, hvor de ikke kan få vand andre steder fra, og hvor det er et problem på deres krop – de tæller ikke grænseværdier, fordi det er et problem for dem selv, deres børn og de dyr, de giver det vand, de kan få – er det vel et problem.

Jeg synes derfor, det er afslørende for Venstre, at når vi står med et stigende nitratinhold i grundvand, giver Venstre sig til at tale om, at grænseværdien skal op, i stedet for at sige, at vi har et voksende problem.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det er rigtigt, at vi har et voksende problem med hensyn til, at der er mere nitrat på vej ned nogle steder. Men spørgsmålet er, om det er et problem.

Hr. Gade kommer nu ind på småbørnsproblemet. Vi har haft fem tilfælde i Danmark med blå børn. I alle tilfælde drejede det sig om, at der sammen med et højt nitratinhold også var colibakterier i vandet. De to ting er sammenhængende. Men der skal heller ikke være colibakterier i vand. Det skal der heller ikke være i vand til smågrise. Det er også det, der er tilfældet, hvis grise ikke har kunnet tåle vand med over 50 mg nitrat.

Professor Bonnevie siger, at det er et specielt ulandsproblem, som han i WHO har været med til at fastsætte grænsen for, fordi det er almindeligt, at mødre i ulandene mener, at deres småbørn skal have mælkepulver i stedet for modermælk. Og når vandkvaliteten ikke er i orden, betyder det noget specielt med hensyn til blå børn.

Men det er et problem, når der forekommer nitrat i op til tre måneder gamle børn i større mængder end 50 mg pr. l sammen med colibakterier.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Som hr. Gade sagde, har debatten drejet sig om noget andet end det, SF har foreslået, og det viser nok også, at SF har taget fat dér, hvor problemet måske var mindst.

Hr. Gade gav udtryk for, at vi ikke rigtig havde taget det med grundvandet som noget alvorligt problem. Det er ikke korrekt.

Der er to problemer omkring grundvandet. Det ene er forureningsspørgsmålet, som debatten nu er endt i, og det andet er mængdespørgsmålet.

Med hensyn til forureningen har regeringen naturligvis taget en række initiativer for at beskytte grundvandet. Det er, som om hr. Gade ikke har opdaget det.

Vi har i Handlingsplan for et Bæredygtigt Landbrug udpeget 50.000 ha miljøfølsomt område, som jeg har nævnt. Vi har lavet en skovtilplantningsplan, hvor jeg udtrykkelig har pegt på, at det er de bynære områder, der interesserer sig mest for grundvandsbeskyttelse.

[Miljøministeren]

Vi arbejder med nedbringelse af anvendelsen af pesticider i handlingsplanen. Der er opnået enighed mellem miljøministrene i EF om, at plantebeskyttelsesdirektivet især skal inddrage grundvandsbeskyttelsen som parameter.

Vi har afsat 570 mio. kr. til oprydning på affaldsdepotområdet for at sikre grundlaget. Vi er i gang med et arbejde, der skal sørge for, at disse deponier kommer væk på en måde, som gør det muligt for husejerne fortsat at bo i huse og ikke få det værdis tab, som det fører med sig at blive registreret.

Vi har et grundvandsmonitoringsprogram. Vi har skærpet overvågningen, efter at de første analyser viste pesticider, men også viste en række mulige analysefejl. Så det er ikke rigtigt, at vi ikke tager forureningsproblemet alvorligt. Vi tager det faktisk meget alvorligt og har derfor lavet disse ting, som jeg har nævnt.

Den anden side af grundvandsproblemet er mængdeproblemet. Der er det især hovedstadsområdet, som er ramt. Det er rigtigt, at man kunne have foretaget sig det, som SF forestiller sig, for nogle år siden – det indgik også i regeringens forslag til Ny Vækst og Fremgang – at lægge mere på vandforbruget. Men da var det koblet sammen med skattelettelser. Det er SF's forslag ikke. Og Ny Vækst og Fremgang blev som bekendt ikke gennemført.

Det værste område er hovedstadsområdet, hvor det er ganske rigtigt at vi skal ned på en halvering. Men vi kan altså konstatere, at København igennem forbud mod vanding af græsplæner, informationspjecer, et pilotprojekt på Vesterbro, pålæg til ejere om at bringe vandspildet til ophør på bare et år er nået ned på et forbrug pr. husstand fra 170 l pr. person pr. døgn til 160 l pr. person pr. døgn. Det er 10 l pr. person pr. døgn på et år.

Århus, som også er præget af det, har lavet kampagner og er nået endnu længere frem, idet deres fald er gået fra 185 l til 160 l pr. person. Kolding er på 4 år nået ned på fra 4,5 mio. m³ til 3,6 mio. m³. Bornholm har sænket kubikmeterforbruget med 500.000.

Derfor føler jeg faktisk, at vi er i gang. Hvor Folketinget er overflødigt, skal Folketinget ikke gå ind. Amterne og kommunerne er godt klar over problemet, og så synes jeg, at vi skal sige, at det kører dér.

Det er rigtigt, at vi overvejer, hvorledes vi kan styrke beskyttelsen af grundvandet også i

forbindelse med spildevand. Og det er rigtigt, som både fru Marianne Jelved og hr. Gade har været inde på, at vi selvfølgelig også arbejder med en eller anden form for vandafgift. For at beskytte vandressourcerne og begrænse spildevandsmængderne og mængderne af forurenende stof i spildevandet overvejer vi mulighederne for i højere grad at anvende økonomiske incitamenter, det siger da sig selv, men vel at mærke på en måde, som betyder, at konkurrenceevnen ikke forringes – for man kan jo godt belaste erhvervsomkostningerne – og at den sociale dimension ikke bliver alvorlig, for det har hr. Gade glemt, men det varetager vi andre jo. Den skat på vandforbrug, som hr. Gade foreslår, rammer jo med den tunge ende voldsomt nedad, hvis vi skal tænke på hygiejnen f.eks. Derfor er det ikke så ligetil at gå til. Der er konkurrenceevnen, der er den sociale dimension, der er forholdet til de samlede skatter og afgifter, det vil sige, hvor skal man så tage noget ud, fordi man går ind her? Men det arbejder vi med i Miljøministeriet, Finansministeriet og Skatteministeriet i en arbejdsgruppe, som nok skal fremlægge sit resultat i løbet af foråret. Hr. Glønborg var så venlig at sige, at det ville han meget gerne se nærmere på.

Hr. Glønborg ville gerne have, at vi får vandbesparelser ved at få opsat vandmålere alle vegne. Det var også en tanke, jeg som ny miljøminister meget hurtigt kom ind på, men så fik jeg set på regningen i den ældre boligmasse. Og den bliver ganske betragtelig. Miljøstyrelsen har i 1989 skønnet, at ca. 500.000 husstande findes i etageejendomme i den ældre boligmasse, hvor man kommer ud for det problem, hr. Glønborg kom ind på, at man ikke har målere i hver enkelt lejlighed i de små lejligheder, og det vil blive meget dyrt at installere dem. Og det vil være urealistisk at foretage måling af forbruget dér. Men det gør ikke noget, for vi har jo byrenoveringsprogrammer, og det er et spørgsmål om tid, hvornår disse ejendomme glider ud og bliver renoveret.

Det er således, at Boligministeriets bygningsreglement vil tage højde for, at der skal installeres målere i nybyggeri, idet bygningsreglementet vil fastslå, at installationerne skal udføres, så det er enkelt at installere disse målere. Det vil sige, at det, der er bred enighed om og ønskes om her, er vi i Miljøministeriet

[Miljøministeren]

og Boligministeriet allerede i fuld gang med at opfylde.

Med hensyn til hr. Martin Glerups forslag om en vandfond vil jeg sige, at for det første mangler jeg at få at vide, hvordan den skal finansieres, og dernæst vil jeg gøre opmærksom på, som jeg sagde indledningsvis her i min afsluttende tale, at vi har vedtaget sikring af miljøfølsomme områder, og at vi er i gang med en giftdepotløsning, så jeg tror, vi gør klogest i at slå koldt vand i blodet og så se på, hvordan dette område kan hænge sammen med de øvrige områder, som man arbejder med, med omlægning af skatter og afgifter. Jeg er da fuldstændig indstillet på, at miljøområdet vil være et relevant område, hvor det vel at mærke fører til miljøforbedringer og ikke bare til fiskal overkill.

Gade (SF):

Det var interessant at høre ministerens tal for besparelser i København og Århus; jeg er bekendt med, at situationen er sådan. Vi er altså i gang en lang række steder. Det er jo det, der er hele pointen i SF's forslag. SF har på intet tidspunkt påstået andet. Det er faktisk det, vi går ud fra, at man er i gang. Og derfor har vi sagt: Hvordan støtter vi amternes og kommunernes lyst til at gøre noget på dette område?

Jeg vil gerne spørge miljøministeren, hvordan han tror han får den halvering, som han mener er nødvendig i hovedstadsområdet. Det er jo ikke kun SF, der har forpligtelse til at tage initiativer, når de ved, hvordan situationen er. Det har miljøministeren vel også.

Miljøministeren ved, at vi skal have halveret vandforbruget i København. Jeg vil gerne spørge miljøministeren, hvornår miljøministeren når det, hvis han ikke sætter de tiltag eller i hvert fald mange af de tiltag i gang, som SF har foreslået her, og sørger for, at det sker, og får han sikkerhed for, at det sker?

Her er der så spørgsmålet om målere. Jeg er helt enig med miljøministeren her. Det havde hr. Glønborg ikke rigtig forstået, idet hr. Glønborg sagde, at det kan man bare tvinge folk til. Det er trods alt mange penge, man skal tvinge folk til at bruge på det her. Det er socialt så skævt fordelt, hvem der skal betale det. Miljøministeren har ikke læst i SF's forslag, at vi netop har lagt vægt på det element, og at vi i en

række boligselskaber har ment at det kunne være frivilligt, om man ville have dem ud i de enkelte lejligheder. Man kunne have dem i op-gange eller i huse osv., sådan at man ikke kom i den situation, at man fik en forkert social balance f.eks. i den gamle boligmasse.

Ministeren svarede bekræftende på mit spørgsmål, om regeringen arbejder på en vandafgift. Jeg forstod, at det indgår i regeringens planer, og vi vil nok om nogle måneder se, at regeringen spiller ud med en vandafgift.

Det var morsomt at høre ministeren holde et foredrag her om, hvordan det skulle være; konkurrenceevnen skulle ikke forringes, der skulle være en social dimension, og det blev antydet, at det var der ikke i SF's forslag. Jeg tror da, at vores konkurrenceevne vil blive styrket. Vi vil udvikle nogle teknologier på vandområdet, ligesom vi gjorde det på energiområdet. Det vil vi blive dygtige til også på håndværkssiden, og almindelige små håndværkere vil kunne udvikle nogle ting her, som kunne være egnet også til eksport. Den sociale dimension har jeg redegjort for. Den var der.

Det sidste, ministeren siger, er noget om, at det ikke bare skal have fiskal betydning. Nu er det, man skal have to hoveder med til sådan en debat her, som man kan tage sig til. SF laver et forslag, som ikke er fiskalt, som handler om, at vi tager en vandspareskilling, og de penge bruger vi til at finansiere nogle fornuftige ting for at få sparet på vandet. Så fortæller miljøministeren os, at miljøministeren arbejder med en vandafgift, der skal være fiskal – det var det, der lå i ministerens indlæg – og ministeren siger oven i købet, at SF's forslag afvises, fordi man tænker fiskalt. Men det er præcis modsat. Man skulle næsten tro, at miljøministeren et eller andet sted synes, at det er et forholdsvis godt forslag, og at ministeren egentlig er lidt træt af, at det er os, der har foreslået det, fordi ministeren nu har den opgave at skulle sige, at det er dårligt.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg kan høre, at miljøministeren skal herop alligevel, så jeg vil stille et enkelt spørgsmål mere. Det drejer sig om noget af det samme, som hr. Gade var inde på.

Vi kan sige om SF's forslag, hvad vi vil, men det er i hvert fald et ærligt forslag. Det siger, at

[Aage Brusgaard]

vi skal opkræve ca. 1 mia. kr. i skatter og afgifter. De skal så postes ud igen til øget kontrol og nye vandklosetter osv. Altså det står skrevet, og det kalder de så en vandspareskilling.

Når miljøministeren så går op og kritiserer det forslag og siger, at det er konkurrencefordrivende, men at regeringen i øvrigt selv har et forslag i ærmet, der blot ikke hedder vandspareskilling, men vandafgift, så vil jeg da godt høre, når miljøministeren skal herop alligevel, om ministeren over for os kunne fortælle, hvilken forskel der er. SF's afgift skal altså bruges igen med det samme. Hvis regeringens afgift ikke skal bruges igen, så vil jeg kalde det en ren ekstraskat.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

De bemærkninger, miljøministeren kom med, var meget interessante. Der var nogle rigtige intentioner navnlig angående regeringens planer om en vandafgift, såfremt det har et miljømæssigt sigte.

Det, vi har brug for på området, er en samlet strategi, en forebyggende strategi, en oprydende strategi, sådan at det ikke skal tage 30-50 år at få ryddet op i affaldsdepoterne, som truer grundvandet, sådan som det vil gøre med den fart, som oprydningen har på i dag. Jeg vil gerne høre, om det er det, der er tanken bag ministerens udtalelser.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg synes ikke, vi skal bruge tiden på polemik, vi har jo også et interessant forslag fra Socialdemokratiet, vi skal forhandle bagefter.

Hr. Gade spørger, hvornår ministeren går i gang. Nu har jeg stået heroppe to gange og fortalt, at vi ser to ting i det, mængdeproblemet og forureningsproblemet. Jeg har beskrevet, hvor der bliver sat ind for at beskytte grundvandet mod forurening, det behøver jeg ikke gentage. Hvad mængden angår, har jeg beskrevet også før med tallene, hvorledes man er i gang, hvorledes kommunerne er i gang, og hvorledes befolkningen er i gang.

Der er altså ikke behov for dette forslag. Jeg finder ikke, at forslaget er godt, jeg finder, det er fortidigt. Men da der er en samlet vandproblematik, hvor forureningsproblematikken vejer tungest, er det da rigtigt at sige til Folketinget, at vi godt kan overveje at flytte nogle afgif-

ter fra ét område i Danmark til et andet område, hvor det så også får miljømæssig betydning. Vi er jo i gang med afgiftslettelser i forhold til en lang række ting, som har betydet noget for grænsehandelen, og så kan der komme noget over på miljøet i stedet for, så vi der ved forbedrer miljøet. Det vil jeg ikke stå og udelukke her i dag. Men jeg har også sagt, at der er et embedsmandsudvalgsarbejde i gang – jeg kender ikke resultatet af det endnu, men når det kommer, vil vi se på det.

Men hvor de tanker, vi arbejder med, betyder lettelser andre steder, således at det samlede skatte- og afgiftstryk ikke stiger, så vil det stige hos SF, som ikke kompenserer vanddrikkere med den milliard, man opkræver fra vanddrikkere. Derfor vil der nu ligge en milliard ekstra i skatte- og afgiftstryk i Danmark ifølge SF's forslag.

Hvis vi fremkommer med en eller anden form for miljøafgift inden for området her, så vil der også være en modsvarende kompensation, så man ikke får disse ulemper, som jeg har nævnt. Miljøafgifter er ikke noget at springe lige ud i. Det er noget, man skal tænke sig godt om før man leverer, og vi tænker os godt om for øjeblikket.

Der er ikke noget forslag i ærmet, men der er tanken omkring hele denne problematik.

Det er også et svar til hr. Aage Brusgaard. Den analyse, der foregår, er ikke et forsøg på at lave ekstraskatter, men en omlægning, hvor miljøet så samtidig får gavn af det.

Vi havde jo vin- og spiritusafgifterne af sundhedspolitiske grunde, da de blev indført før 1. verdenskrig. Nu er det miljøpolitiske grunde, der måske vejer tungest til i denne del af området.

Så efterlyser hr. Martin Glerup en samlet strategi omkring affaldsdepoterne. Jeg har meddelt Miljøudvalget, at den strategi er i arbejde, at vi for øjeblikket har et embedsmandsudvalg i gang, som ser på, hvorledes man kan finde en løsning, som betyder, at man kan få gennemført en oprydning. Og den oprydning skal finde sted først dér, hvor der er trussel omkring liv, dvs. forurening af grunde, hvor børn kan lege, og hvor der er trussel fra grundvandet. Det har jeg meddelt Miljøudvalget, og det betyder, at jeg agter at fremsætte et lovforslag til efteråret om denne strategi.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 31:

Forslag til folketingsbeslutning om øget genanvendelse.

Af Trøjborg (S) m.fl.

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Jeg ser det som et positivt signal fra forslagsstillerne og Socialdemokratiet, at der fremsættes et beslutningsforslag om øget genanvendelse netop nu, hvor den hastige udvikling på dette område gør det nødvendigt at overveje, hvordan vi fremover skal regulere ikke blot genanvendelsen, men hele affaldsområdet.

Med beslutningsforslaget lægges der op til at indføre bindende mål for genanvendelsen. Dette princip anvendes så på nogle udvalgte eksempler, her drikkevareemballage og bildæk. Disse eksempler skal jeg vende tilbage til.

Men inden da vil jeg gerne opholde mig ved de elementer, jeg opfatter som de principielle i forslaget, nemlig for det første opstillingen af bindende mål og en tidsfrist for, hvornår målene skal nås, og for det andet, at en regulering af den foreslåede karakter rettes mod producenter og forhandlere.

I dag reguleres den generelle genanvendelsesaktivitet som bekendt ved, at en række praktiske opgaver omkring indsamling af genanvendelige materialer og produkter er lagt ud

til kommunerne. Endvidere foretages reguleringer ved hjælp af økonomiske incitament i form af afgifter og tilskud. Derimod opstilles der ikke præcise mål for, hvor langt genanvendelsen for bestemte materialer eller produkter skal drives.

På det seneste har vi imidlertid set, at det er muligt at indgå aftaler med de involverede brancher om at fastsætte høje, veldefinerede mål. Jeg tænker naturligvis på de aftaler, som jeg har indgået med det private erhvervsliv om reduktion af pvc og om indsamling af genopladelige nikkeldadmiumbatterier.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget refereres den nye lovgivning i Tyskland og EF-Kommissionens arbejde med at øge genanvendelsen. Forslagsstillerne demonstrerer imidlertid med beslutningsforslaget, at vi ikke nødvendigvis behøver ny dansk lovgivning for at øge genanvendelsen. Denne grundholdning er helt i overensstemmelse med erfaringerne fra de indgåede aftaler, som jeg netop har nævnt. Det afgørende er, som det nævnes i bemærkningerne, at der sættes politisk vilje bag de miljømæssigt begrundede krav.

Jeg er helt enig i beslutningsforslagets intentioner, og jeg opfatter det som et positivt tilsagn om at gå konstruktivt ind i en drøftelse af nye genanvendelsesinitiativer, Socialdemokratiet her giver.

Jeg skal knytte nogle kommentarer til de konkrete eksempler på områder, der foreslås omfattet af bindende genanvendelsesmål: drikkevareemballage og bildæk.

I 1990 blev ca. 40 pct. af vin- og spiritusflaskepotentialet skyllet og genpåfyldt. Dette kunne ske i større udstrækning ved at overføre en del af flaskerne fra indsamlinger i kommunalt regi til pant- og returtagningssystemet.

Som det fremgår af den redegørelse om tilbagetagning og producentansvar for emballageaffald, som jeg har sendt til Miljøudvalget i december 1991, er bl.a. et retur- og pantsystem for vinflasker et område, som konkret kunne overvejes inddraget under et producentansvar via en tilbagetagningspligt.

Jeg vil i den kommende tid arbejde videre med denne tanke. Jeg har derfor indbudt erhvervslivet til en drøftelse, som vil finde sted i slutningen af denne måned, så vi også her kan lave en frivillig aftale. Der er en række forhold, som skal belyses, herunder en vurdering af,